DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 28 juni 2007 *

I mål C-331/05 P,

angående ett överklagande enligt artikel 56 i domstolens stadga, vilket ingavs den 2 september 2005,

Internationaler Hilfsfonds eV, Rosbach (Tyskland), företrädd av H. Kaltenecker och S. Krüger, Rechtsanwälte,

klagande,

i vilket den andra parten är:

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av M.-J. Jonczy och S. Fries, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande i första instans,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna P. Kūris, K. Schiemann (referent), L. Bay Larsen och J.-C. Bonichot,

generaladvokat: V. Trstenjak,
justitiesekreterare: handläggaren B. Fülöp,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 16 november 2006,

och efter att den 28 mars 2007 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Internationaler Hilfsfonds eV (nedan kallad IH) har yrkat att domstolen skall upphäva det beslut som meddelades av Europeiska gemenskapernas förstainstansrätt den 11 juli 2005 i mål T-294/04 (Internationaler Hilfsfonds mot kommissionen, REG 2005, s. II-2719, nedan kallat det överklagade beslutet), genom vilket förstainstansrätten såsom uppenbart ogrundad ogillade talan i enlighet med artikel 288 andra stycket EG, och att Europeiska gemenskapernas kommission skall förpliktas ersätta den påstådda skadan bestående i advokatkostnader som uppkommit i samband med tre klagomål inför Europeiska ombudsmannen.

Tillämpliga bestämmelser

2 Den 9 mars 1994 antog parlamentet beslut 94/262/EKSG, EG, Euratom om föreskrifter och allmänna villkor för ombudsmannens ämbetsutövning (EGT L 113, s. 15).

3 Enligt artikel 1.3 i beslut 94/262 får ombudsmannen inte ingripa i mål som är anhängiga vid domstol eller ifrågasätta domstolsavgöranden.

4 I enlighet med artikel 2.6 i beslutet skall klagomål som inges till ombudsmannen inte påverka tidsfrister för överklaganden i administrativa förfaranden eller domstolsförfaranden.

5 I övrigt skall ombudsmannen, enligt artikel 2.7 i förutnämnda beslut,, då ett klagomål måste avvisas eller en undersökning avbrytas på grund av pågående eller avslutade rättsliga åtgärder avseende omständigheter som tagits upp i ett klagomål, arkivera resultatet av de undersökningar som redan är gjorda, utan ytterligare åtgärder.

Bakgrund till tvisten

6 Bakgrunden till tvisten återgavs på följande sätt i det överklagade beslutet:

"6 Sökanden är en icke-statlig organisation som har bildats enligt tysk rätt och som bistår flyktingar och offer för krig och katastrofer. Mellan åren 1993 och 1997 inlämnade den sex ansökningar om samfinansiering av åtgärder till kommissionen.

7 Vid prövningen av de första ansökningarna ansåg kommissionen att sökanden inte var berättigad till de stöd som beviljas icke-statliga organisationer, eftersom den inte uppfyllde de allmänna villkoren för samfinansiering av projekt. Sökanden underrättades om detta i en skrivelse av den 12 oktober 1993. Kommissionen förklarade, genom skrivelse av den 29 juli 1996, de huvudsakliga skälen till att den funnit att sökanden inte kunde anses vara en stödberättigad icke-statlig organisation.

8 Den 5 december 1996 inlämnade sökanden ett nytt projekt till kommissionen. En ändrad version av detta projekt inlämnades till kommissionen genom en ny ansökan i september 1997. Kommissionen tog inte ställning till dessa nya ansökningar om samfinansiering, eftersom den ansåg att beslutet av den 12 oktober 1993 att sökanden inte var stödberättigad fortfarande gällde.

9 Sökanden framförde då tre klagomål till ombudsmannen, det första år 1998 [klagomål nr 338/98/VK] och de andra två år 2000 [klagomål nr 1160/2000/GG och klagomål nr 1613/2000/GG]. Dessa klagomål rörde huvudsakligen två omständigheter, nämligen sökandens tillgång till handlingarna i ärendet och huruvida kommissionen hade prövat sökandens ansökningar på ett formellt riktigt sätt.

10 Vad gäller tillgången till handlingarna i ärendet fann ombudsmannen, i ett beslut av den 30 november 2001, att den förteckning över handlingar som kommissionen erbjöd sökanden att få tillgång till inte var fullständig. Vidare fann han att kommissionen hade innehållit vissa handlingar utan anledning och

att kommissionens inställning följaktligen kunde utgöra ett administrativt missförhållande. Ombudsmannen föreslog att kommissionen skulle tillåta lämplig tillgång till handlingarna i ärendet. Sökanden fick tillgång till handlingarna i ärendet i kommissionens lokaler den 26 oktober 2001. Ombudsmannen konstaterade dessutom att det förelåg ett administrativt missförhållande bestående i att sökanden aldrig getts möjlighet att yttra sig formellt avseende de uppgifter som kommissionen erhållit från tredje man och som legat till grund för ett beslut som gick sökanden emot.

11 Vad gäller frågan huruvida sökandens ansökningar prövats på ett formellt riktigt sätt fann ombudsmannen genom ett annat beslut, som också fattades den 30 november 2001, angående kommissionens beaktande av vissa uppgifter från tredje man, att en sådan prövning inte hade gjorts. I sitt beslut av den 11 juli 2000 kritiserade ombudsmannen dessutom kommissionen för att ha dröjt för länge med att skriftligen ange skälen till att den år 1993 fann att sökanden inte var stödberättigad. Vad slutligen gäller den omständigheten att kommissionen inte hade fattat något formellt beslut avseende de ansökningar som sökanden inlämnat i december 1996 och i september 1997, rekommenderade ombudsmannen i sitt beslut av den 19 juli 2001 kommissionen att ta ställning till dessa ansökningar före den 31 oktober 2001.

12 För att följa ombudsmannens rekommendation skickade kommissionen en skrivelse daterad den 16 oktober 2001 i vilken de två projekt som hade inlämnats i december 1996 och i september 1997 avslogs på grund av att sökanden inte var berättigad till samfinansiering.

13 Sökanden väckte, genom ansökan som inkom den 15 december 2001, talan riktad mot skrivelsen av den 16 oktober 2001. Genom dom av den 18 september 2003 i mål T-321/01, Internationaler Hilfsfonds mot kommissionen (REG 2003, s. II-3225), ogiltigförklarade förstainstansrätten kommissionens beslut av den 16 oktober 2001 att avslå sökandens ansökningar om samfinansiering från december 1996 och september 1997 och förpliktade svaranden att ersätta rättegångskostnaderna.

14 Sökanden hade även i sin talan yrkat ersättning av svaranden för de kostnader som uppkommit under förfarandet inför ombudsmannen. Förstainstansrätten fastslog i sin dom att de kostnader som härrör från förfarandena inför ombudsmannen inte kan anses vara nödvändiga kostnader i den mening som avses i artikel 91 b i förstainstansrättens rättegångsregler och följaktligen inte är ersättningsgilla."

Förfarandet vid förstainstansrätten och det överklagade beslutet

7 IH väckte, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 23 juli 2004, talan och yrkade att kommissionen till klaganden skulle förpliktas att betala ett belopp på 54 037 euro, i ersättning för ekonomisk skada bestående i advokatkostnader som uppkommit i samband med de tre klagomålen inför Europeiska ombudsmannen.

8 Genom det överklagade beslutet ogillade förstainstansrätten IH:s talan såsom uppenbart ogrundad.

9 Förstainstansrätten angav som skäl för detta beslut att det nödvändiga orsakssambandet mellan institutionens agerande och den påstådda skadan saknades, dels eftersom IH fritt hade valt att vända sig till ombudsmannen innan talan väcktes vid förstainstansrätten, dels eftersom det inte hade varit nödvändigt att anlita advokat med avseende på förfarandet inför ombudsmannen.

10 I det överklagade beslutet inledde förstainstansrätten sitt resonemang med att konstatera att genom inrättandet av Europeiska ombudsmannen har fördraget gett unionens medborgare ett alternativ till att väcka talan inför gemenskapsdomstolarna för att tillvarata sina intressen. Detta alternativa förfarande utanför domstol har

speciella kännetecken och fyller inte nödvändigtvis samma syfte som en talan vid domstol. Såsom framgår kan dessa två förfaranden inte användas parallellt. Även om klagomål som inges till ombudsmannen inte påverkar den tidsfrist som är tillämplig för att väcka talan inför gemenskapsdomstolarna, skall ombudsmannen emellertid avsluta sin utredning och avvisa klagomålet om den berörda medborgaren samtidigt väckt talan inför gemenskapsdomstolarna angående samma omständigheter. Det ankommer då på medborgaren att bedöma vilket av de två tillgängliga medlen som bäst tillvaratar hans intressen.

11 Vidare konstaterade förstainstansrätten att de kostnader som härrör från förfarandena inför ombudsmannen inte kan anses vara nödvändiga kostnader i den mening som avses i artikel 91 b i förstainstansrättens rättegångsregler och är, följaktligen, inte ersättningsgilla enligt denna bestämmelse. Förstainstansrätten ansåg att IH i förevarande fall genom sin skadeståndstalan försökt få ersättning för just dessa advokatkostnader, vilka uppkommit inom ramen för förfarandena inför ombudsmannen, och att erkännandet av sådana kostnader såsom skador skulle strida mot förstainstansrättens rättspraxis, enligt vilken nämnda kostnader inte är ersättningsgilla såsom rättegångskostnader.

12 Förstainstansrätten ansåg att i motsats till förfaranden vid gemenskapsdomstolarna är förfarandet inför ombudsmannen utformat så, att det inte är nödvändigt att anlita advokat. Det räcker således att i klagomålet beskriva omständigheterna utan att använda sig av någon rättslig argumentering. Under dessa omständigheter medför medborgarens fria val att låta sig företrädas av en advokat i förfarandet inför ombudsmannen, att denne personligen måste stå för kostnaderna.

13 Dessutom ansåg förstainstansrätten med hänvisning till domen i målet Herpels (domstolens dom av den 9 mars 1978 i mål 54/77, Herpels mot kommissionen, REG 1978, s. 585, punkterna 45–50) att anlitandet av en advokat innan målet anhängiggjorts vid gemenskapsdomstolarna är ett fritt val av de berörda parterna, vilket inte i något fall kan läggas den svarande institutionen till last. Således saknas rättsligt orsakssamband mellan den påstådda skadan, det vill säga advokatkostnaderna, och gemenskapens agerande.

14 Förstainstansrätten underströk för övrigt att IH var fri att vända sig till ombudsmannen innan IH väckte talan vid förstainstansrätten.

15 Följaktligen fastslog förstainstansrätten att de advokatkostnader som uppkommit inför ombudsmannen inte var ersättningsgilla såsom skador inom ramen för en skadeståndstalan och beslutade att ogilla talan såsom uppenbart ogrundad.

Begäran om återupptagande av det muntliga förfarandet

16 IH har, genom skrivelse inkommen till domstolen den 12 april 2007, i enlighet med artiklarna 61 och 118 i domstolens rättegångsregler, begärt att det muntliga förfarandet skall återupptas. Denna begäran grundas på påståendet att generaladvokatens förslag till avgörande är motsägelsefullt.

17 Domstolen erinrar om att den enligt artikel 61 i rättegångsreglerna ex officio, på förslag av generaladvokaten eller på parternas begäran, kan förordna om att det muntliga förfarandet skall återupptas, om den anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet eller om målet skall avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan parterna (se beslut av den 4 februari 2000 i mål C-17/98, Emesa Sugar, REG 2000, s. I-665, punkt 18, och dom av den 14 december 2004 i mål C-210/03, Swedish Match, REG 2004, s. I-11893, punkt 25).

18 Detta är emellertid inte fallet i förevarande mål. IH har i huvudsak nöjt sig med att kommentera generaladvokatens förslag till avgörande och har inte åberopat några faktiska omständigheter eller rättsliga bestämmelser som parterna inte har avhandlat

och på vilka generaladvokaten skulle ha grundat sitt förslag till avgörande. Vidare konstaterar domstolen att den har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet för att besvara samtliga frågor som ställts. Det finns därför inte anledning att förordna att det muntliga förfarandet skall återupptas.

Överklagandet

19 IH har i sitt överklagande yrkat att domstolen skall upphäva det överklagade beslutet och återförvisa målet till förstainstansrätten eller förplikta kommissionen att till sökanden betala ett belopp på 54 037 euro. IH har även yrkat att kommissionen skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

20 Kommissionen har yrkat att överklagandet skall ogillas och att IH skall förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna.

21 IH har anfört tre grunder mellan vilka det finns ett nära samband och som därför skall prövas tillsammans. Förstainstansrätten har enligt IH krävt ett alltför starkt samband vid prövningen av det orsakssamband som är nödvändigt för att aktualisera gemenskapens utomobligatoriska skadeståndsansvar. Förstainstansrätten underlät följaktligen att granska riktigheten av det resonemang som förts av IH i syfte att belysa de sakliga och rättsliga skälen till varför IH var tvungen att anlita en advokat för klagomålsförfarandet.

22 Det är riktigt såsom IH påpekat att den omständigheten att kostnader som härrör från förfarandena inför ombudsmannen enligt artikel 91 b i förstainstansrättens rättegångsregler inte är ersättningsgilla i princip saknar betydelse för bedömningen av huruvida dessa kostnader kan bli föremål för ett anspråk på ersättning enligt

artikel 288 andra stycket EG. Förstainstansrätten har i det överklagade beslutet fastslagit att nämnda artikel endast är tillämplig på kostnader för förfarandet vid förstainstansrätten och inte på kostnader för det föregående förfarandet. Villkoren för rätten till ersättning av rättegångskostnader och rätten till skadestånd skiljer sig emellertid åt och är oberoende av varandra.

23 Vad beträffar det nödvändiga orsakssambandet föreskrivs i både domstolens och förstainstansrättens rättegångsregler att parternas kostnader inte är ersättningsgilla annat än om de varit nödvändiga för rättegången. Däremot är det orsakssamband som krävs inom ramen för artikel 288 andra stycket EG uppfyllt, eftersom skadan är en direkt följd av den culpösa handlingen i fråga (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 4 oktober 1979 i de förenade målen 64/76, 113/76, 167/78 och 239/78, 27/79, 28/79 och 45/79, Dumortier frères m.fl. mot rådet, REG 1979, s. 3091, punkt 21, och av den 30 januari 1992 i de förenade målen C-363/88 och C-364/88, Finsider m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. I-359, punkt 25).

24 Vad gäller en talan om ersättning för ekonomisk skada sådan IH påstår sig ha lidit till följd av de kostnader organisationen ådragit sig genom att anlita en advokat under den administrativa fas som regleras i artikel 90 i tjänsteföreskrifterna, har domstolen fastställt att — eftersom i synnerhet innehållet i ett administrativt klagomål enligt nämnda föreskrift skall tolkas och förstås av administrationen, med all den omsorg som en stor välrustad organisation är skyldig enskilda, inklusive med hjälp av organisationens anställda, och fastän det inte är förbjudet för parterna att redan på detta stadium anlita en advokat — det är deras eget fria val, vilket inte kan läggas den berörda institutionen till last. Vidare saknas orsakssamband mellan den påstådda skadan, det vill säga advokatkostnaderna, och den berörda institutionens agerande (domen i det ovannämnda målet Herpels mot kommissionen, punkterna 47–49).

25 Likaså måste de kostnader som uppkommit i förfarandet inför ombudsmannen skiljas från de kostnader som uppkommit i samband med rättegången.

26 Genom förfarandet inför ombudsmannen kan administrativa missförhållanden identifieras och undanröjas, vilket är av allmänt intresse. Detta förfarande kan dessutom leda till att ett överklagande till domstol undviks om ombudsmannen lyckas lösa tvisten mellan klaganden och den berörda institutionen.

27 Förfarandet är ett resultat av parternas fria val. Kostnaderna för detta, vilka klaganden således också valt att ådra sig, kan följaktligen inte anses vara en skada som kan tillskrivas den berörda institutionen.

28 Detta gäller emellertid inte kostnader hänförbara till en klagande som har väckt talan. Talan avgörs genom en dom som vinner rättskraft och i vilken klagandens rättigheter i förekommande fall erkänns, varvid den ansvariga institutionen är skyldig att vidta de åtgärder som detta föranleder.

29 I förevarande fall saknas således ett rättsligt orsakssamband mellan den skada som IH påstår sig ha lidit och kommissionens agerande.

30 Förstainstansrätten kunde följaktligen av dessa skäl, utan att göra sig skyldig till felaktig rättstillämpning, ogilla det av IH anhängiggjorda överklagandet genom ett för övrigt tillräcklig motiverat beslut.

31 Denna slutsats påverkas inte av den av IH påtalade omständigheten att det överklagade beslutet fattades trots att förstainstansrätten nyligen avkunnade en dom, i vilken kommissionen ålades att betala skadestånd för bland annat motpartens rättegångskostnader för klagomål inför ombudsmannen (förstainstansrättens dom av den 17 mars 2005 i mål T-160/03, AFCon Management Consultants m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. II-981, punkterna 104–107).

32 Härav följer att överklagandet skall ogillas.

Rättegångskostnader

33 Enligt artikel 69.2 i rättegångsreglerna, vilken enligt artikel 118 i dessa regler är tillämplig i mål om överklagande, skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att IH skall ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom IH har tappat målet, skall kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) Överklagandet ogillas.

2) Internationaler Hilfsfonds eV skall ersätta rättegångskostnaderna.

Underskrifter